

Proč?

Smysl manželství

1. **Prostě proto, že to tak má být** - muž a žena. Prostě tak Bůh člověka stvořil. Dokonce v tom vidí svou slávu. Někomu právě tohle nic neříká, což chápu. Ale čtenářům Bible to zapadne do sebe: On, ten autor, pod pojmem manželství vidí nebeské kontakty, Krista a na zemi církev církev, ženicha a nevěstu. Tak to má v kosmu vypadat, tak to má být kosmeticky krásné bez šmínek a podvodů. Prostě ideál.

Tak vysoké cíle si klade autor. No a křesťané v tom vidí víc, sneste je! Vidí v manželství *mystérium*, tajemství. Teda, ono je to tajemství, jak spolu vyjít. To ano! Úplně obyčejní dva lidé. A teď aby se tvůrčím způsobem shodli! Člověk je přece v manželství se všemi city a potřebami a přesto zůstává trochu nezařaditelnou a nedosažitelnou osobou.

A úplně stejně je to s tou církví. Církev, jak ji známe se všemi bídami a krásami, to jsou úplně obyčejní lidé a na druhé straně Kristus, Bůh, který se stal úplně obyčejným člověkem. Což byl skvělý nápad. To dobře v nebi vymysleli. Ale přiznejme si, Kristus je zvláštní jedinec, kterého není tak lehké pochopit. Bůh v lidském těle, ale nezařaditelný, jedinečný.

Proto ta zvláštnost. Muž a žena. On i ona se sobě navzájem oddávají. A Kristus a církev. I oni se navzájem oddávají.

„To všechno, co jste popsal, platí jen u pobožných a při církevní svatbě?“ ptáte se. Ne, platí to u všech, i u těch sezdaných na úřadě. Ano, i u těch nesezdaných formálně, ale žijících spolu. Manželství je dobře doloženo od prvních okamžiků člověka na této Zemi. To byl Adam a jeho žena. Neptejte se mně, jak to všechno bylo doopravdy a kde se vzala nevěsta pro jejich syna Kaina... V Bibli se píše jen to podstatné.

Ale svatba Adama a jeho ženy, později jí říkal Eva, ta už tak jistá není. Nevíme o tom obřadu vůbec nic. A tak se bráníme příliš velkému důrazu na svatbu, jako na obřad. I v dějinách lidstva byly chvíle, kdy nějaký rituál nebyl, nebyl na něj čas, nebylo to vhodné. Ti dva se prostě rozhodli a odevzdali se jeden druhému.

Když nevíme, jak to měl Adam s Evou, tak nevíme ani jak to měli se svatbou i daleko pozdější otec Abram a jeho Sárá... No, nevíme vůbec nic. Časem se ale nějaká forma ustálila a dostala svůj obsah, který považujeme za důležitý. I u nás v naší místní kultuře. Svatba je prostě svatba. A mohu dodat? O svatbě hodně často mluví Ježíš. Je dobře, když se berete s právními důsledky a to, jak před státem, tak před křesťanskými svědky. Ano, je to dobře!

Ale právě pro tu nejasnost svatby u mnoha praotců, vlastně i proto, že neznáme ani svatbu Ježíšových rodičů, nepostihujeme nijak ty, kteří chtějí společně žít. Myslí to vážně a ke svatbě spějí, nicméně se už sestěhovali do jedné domácnosti. Tím pádem, jsou už jako muž a žena. I před Bohem! Ptám se jich, zda počítají se svatbou před svědky. Já jim radím, aby se vzali, protože je to rozumné před státem i před církví.

Stydím se a je mi smutno, když si myslí, že přede mnou a před církví musí hrát komedii, všechno tajit a tvrdí, že spolu vlastně nebydlí. Snad jen proto, aby si nezkazili svatbu před církví. Všem takovým výrazně a hlasitě říkám: Nebojte se, pojďte spolu jednat pravdivě a otevřeně jako dospělí lidé, kteří žijí tak jako tak před Pánem Bohem. Vždyť se mu nikdo neschová.

Ale určitě chápu, že pro velkou nestabilitu instituce manželství lidé se svatbou váhají. Nehrnou se před oltář... Ale otevřeně říkám: Neposlouchám rád, když někdo manželství shazuje a říká, že nemá cenu jen proto, že se to soužití tolika lidem nepovedlo. A že je to cár papíru a ten že oni nepotřebují. Cítím vždycky trochu pýchy ve vzduchu. A ta smrdí. A také těžko nesu, když si hned na svatbě někdo z příbuzných pustí pusu na špacír a začne shazovat sliby těch dvou. Mluví o tom, že to nemusí vyjít a že to slibování nemají brát moc vážně - dokonce má někdo takovou odvalu mluvit o tom při gratulaci novomanželům. To je vyloženě za hranicí vkusu. Ten člověk neví, co mluví a je z něj cítit hořkost, která má nějaké důvody, ale není ani trochu ospravedlnitelná vůči těm dvěma, kteří se odvážili říci si své „Ano!“

Jasně říkám, že za manželstvím stojí Pán Bůh. A není to tedy jen smlouva dvou křehkých lidí. Je to vždycky smlouva, v níž hraje velkou roli autor manželství, sám Bůh. Manželství je ambiciózní a velký projekt. Má větší cenu, než mise na Mars a než všechny poklady miliardářů, bank a nebo států ve zlatě, větší cenu než pomyslná cena zelené Amazonie či jiných míst. Prostě tenhle projekt nemá srovnání.

Jen uvažte: Ten pár, ta vyváženost i ty protivy. To, jak k sobě patří a zároveň, jak jsou jiní. Sám autor, náš Bůh, nechá své služebníky mluvit o svém vynálezu velkými slovy. Tak mluví Ježíš a také jeho apoštolé. Vlastně vyvrcholení celých dějin tohoto světa nazývá svatbou. A je rád, když se Ho dotazujeme, když se podle něj zařídíme. Když se - třeba po letech hledání - spolu bereme a slibujeme si. Bůh je rád, když má jeho projekt přízeň, když mu lidé důvěřují. Když nad tajemstvím manželství občas kroutíte hlavou, není divu. Tajemství jsou tajemství! Ale tajemstvími jsou na světě proto, aby se objevovala a sdělovala. Proto o manželství rád mluvím. Protože tím začátkem je řečeno mnoho. Například, že:

„Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev; vždyť jsme údy jeho těla. Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo.“ (Bible, Dopis do Efezu 5:28nn)

- a) Manželství nevlastní král a ani stát. Ani rodiče, kteří platí svatbu. Manželství nepatří žádné církvi, nemůže rozhodovat o jeho platnosti či neplatnosti. Nemá na to právo. Pokud to dělá, vymýšlí se do věcí, které patří samotnému Tvůrci.

Pozor: Nevlastní to manželství ani ti dva snoubenci. Někdy si udělají svatbu bez státu (ve strachu, aby třeba nebyli postihováni za dluhy jednoho nebo druhého), říkají tomu svatba a jdou proti Občanskému zákoníku, protože jejich svatba nenaplnuje podmínky dané zákoníkem. To je odvážné jednání! A nemoudré. Jak farář riskuje! Nemůže si přece dělat co chce, je mu svěřena úloha veřejné osobnosti. Tak riskují oni dva, protože kdyby se soud dozvěděl od nějakého svědka, že tomu říkají manželství a není to manželství a neudělali si spolu manželskou smlouvu (někdy se jí říká předmanželská) ve které se jasně stanoví, s čím do manželství vchází jeden i druhý - ve smyslu majetku a závazků - a neskrýli se tak pod podmínky zákona, tak se vystavují možnosti společného postihu na majetku a právech, protože jejich svazek někdo může brát v dobré víře jako manželství. Oni dva o tom tak mluví, že před Bohem jsou manželé, ale před státem ne... Radím tedy, aby postupovali podle zákonů České republiky i podle zákonů Božích a nevymýšleli si svoje verze. To se nedělá.

- b) Používat jen tak volně pojem Manželství pro cokoliv, je ošidné. Typické zadání pro manželství je z té úvodní poezie Bible. Muž a žena. A nic - ani jejich vlastní hloupost - to během času nezničilo. Ani mnohoženství praotců. Tvůrce má autorská práva podložená skutečnostmi. Zavádět pod pojem „manželství“ cokoliv dalšího, to je zbytečný risk. Manželství má výhodu: Když respektuji právo všemohoucího Pána Boha, nebudu dělat z muže *boha* svého života (a nezklam se) a nebudu dělat ze své ženy *bohyni*. To by byl taky omyl. Tj. nebudu se vztekat, když zjistím jeho / její vady a sklony. Vezmu to jako zadání, přijmu jinakost mého protějšku.
- c) Hele, tohle nečtete, pokud nechcete. To je obsah debaty těchto dnů, která řeší, zda je manželství - ten pojem - záležitostí pouze muže a ženy. Já se kloním k tomu, že ano. A že je to tak i historicky.

A tajemstvím jazyka k tomu dodávám malý průlet etymologií (vědou o slovech): Manželství je v češtině etymologicky ze staročeského *malžena* / *malženka*, což označovalo ženu, s níž byla uzavřena svatební smlouva a s největší pravděpodobností vzniklo složením slov *žena* a starogermánského *mal* / *mahal* (kontrakt, smlouva). Časem z něho přehozením hlásek vzniklo nynější *manželka* (v polštině, kde je etymologie stejná, je původní podoba znatelnější: *małżonka*, *małżeństwo*). Slovo *manžel* je mimochodem mnohem pozdější a

vzniklo odvozeninou se slova *manželka*.

Podle tohoto pohledu by pak neplatilo, že je v kořeni slova *manželství* nutně obsaženo i označení pro muže *man*. V našem jazykovém prostředí se osoba mužského pohlaví v době, z níž jsou doloženy první výskyty slova manželství / małżeństwo, neoznačovala slovem, které obsahuje kořen *mal** či *man**. Starý otec Jiří Reinsberg u Panny Marie před Týnem připomínal, že nevěsta se nazývala latinsky *sponsa* a ženich *sponsus*. Nic víc není známo. A až dodnes se říká slavnostně *spondeo et polliceor*, zavazuji se a slibuji.

Navíc slova označující manželství mají ve většině indoevropských jazyků kořen spíše právě v pojmosloví týkající se smluv muže a ženy, dohod - popřípadě jsou nějakou odvozeninou ze slova sezdávat. I historicky je to nejpravděpodobnější: V době, kdy vzniká instituce manželství, byl společensky důležitý právě ten právní akt doprovázený smluvními akty, tedy i hmotným věnem a majetkovými důsledky spojení muže a ženy.

Ale abychom nebyli tak rychle hotovi tak z pohledu Evropských jazyků: Ve francouzštině *mariage*, tedy naše *manželství* pochází z latinského slovesa *maritare*, které vychází z *maritu*, což je, na rozdíl od našich podmínek, podle tradičního vysvětlení odvozeno od muže. Adjektivum, které mu odpovídá, tedy: *manželské*, pochází zase z latinského substantivního *matrimonia*, vyplývajícího z *mater*, matky, a také znamená *manželství*. Takže je to docela vyvážené.

Etymologové říkají, že starofrancouzské *mariage* znamenalo také *věno*. (Tady je souvislost s karetním mariášem! Tam také cosi vkládáte!)

Zajímavé to mají třeba i Němci, jelikož *Ehe*, *Eheman* - *manželství* a *ženich* se etymologicky vyvinulo z proto-germánského *aiwaz*, což znamená prostě *zvyk*, *zákon*, *dohoda*. A *Gemahl* tedy *manžel* a *gemahlin*, což je *manželka*, vychází z toho, co až do 17. století znělo ve středoněmecké verzi *gemahel* a *gemahelle*, staroněmecké mužské *gimahalo*, ženský protějšek *gimahala*. To byly pojmy označující *ženicha* a nebo *nevěstu*. A to vše pochází ze staroněmeckého *gimahalen*, což znamená *mluvit*, *souhlasit*, *zradit* a také *oženit se*. Hezké je zmínit ještě významy slova *mahal* - *mluvit*, *souhlasit*, *oženit se*. *Gemahl* tedy touto cestou pochází také ze slov *shromáždění*, *úsudek*, *smlouva*.

Souhrn etymologické sondy: Manželství je přijetím odpovědnosti daleko více, než se nám líbí. A to i té hmotné. A protože jsou ve smlouvě lidé, dokonce i ti, kteří do ní následně vstupují bez slibu - narozením, adopcí - nemá se smlouva rušit. A navíc, smlouva je trojstranná. Stále to připomínám, že jejím účastníkem je i Pán Bůh.

Argumenty pro manželství...

2. **Protože manželství má autora**, má servis, je možné s ním něco dělat. Považte: Autor je poskytovatelem pojištění, které nám dokonce sám platí. Jako dosud stát za své děti. Působí *preventivně* - garanční prohlídky. Zná svůj *stroj!* Některé díly našeho manželství mají svou dočasnou životnost, nehodí se pro plné otáčky mládí a vysoký tlak v trubkách, jiné se nehodí do suchého horka a stárí. Autor je na telefonu, kdyby se něco stalo a bylo třeba opravy. Je nablízku pro havárie, kdyby se do nás někdo naboural. Svě značky se nikdy nezříká! Lidé se v manželství mění, zrají i fyzicky, stárnou. Všechny formy soužití mají dramatické změny. A ti dva si slibují věnost do všech podob a stavů.

- a) My v církvích oddáváme podle našich vnitřních pravidel, která odrážejí historii daného společenství. Ale hlavně respektujeme občanský zákoník č. 89/2012 Sb. v němž pravidlo právní platnosti pro církevní sňatek je pod paragrafem 666 (!). Celý text je od paragrafu 655. A je dobré vědět, že ten občanský zákoník dobře hlídá práva muže a ženy. A žádná milostná či církevní definice manželství tato pravidla nepřebíjí. To je vše dáno smyslem toho, co je v úvodních slovech při svatebním obřadu, která není možné jen tak někde v sakristii vyslovit, ale mají se říkat veřejně...

Musí a má být vyhlášeno veřejně a slavně, že *snoubenci prohlásili, že jim nejsou známy*

okolnosti vylučující uzavření manželství a že oba znají vzájemně svůj zdravotní stav. Také zvážili úpravu budoucích majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotné zajištění rodiny. Dohodli se také na užívání společného příjmení...

- b) Tou závažností a odpovědností našich svatebních záležitostí je také jasné, že známost, chození a podobně má velký význam v tom, že člověk poznává - především sebe sama. Rozeznává, zda má na smluvní kontrakt tohoto typu a je ho schopen. Zda se může odvážit k soužití obecně se ženou a nebo zcela konkrétně s touto ženou... A naopak. Ve známosti makám na sobě! Partnera či partnerku nepředělám dlouhým chozením a ani slibem před oltářem. Toho druhého *nikdy* nezměním! Mohu změnit leda tak sebe, respektive, mohu být u toho, když *mne* bude Pán Bůh měnit. Proto je tam ten Tvůrce tak důležitý!
- c) Ještě jednou zacouvejme s moderním člověkem: Není pak lepší neslibovat? Není lepší žít v provizoriu? Není moudřejší se radši držet u zdi a nezavazovat se? Nechat si zadní vrátka? Ne! Lidé si mají slibovat, a to hodně! Právě v tom je to podobné mezi nebem a zemí. Pán Bůh se zavazuje, Kristus je ve svazku s církví... Fyzický Vesmír má pevné vazby a zákonitosti, dokonce vypočítatelné a nemůže jen tak něco ulétnout. A i ten Vesmír stále zraje, ale spolu.

„Budu chtít Tvůj respekt a budu Tě respektovat. Každý společný den budu Tvá stráž, Tvá noční hlídka. Vždycky Ti budu krýt záda, když budeš přede mnou. Počkám na Tebe. Budu Tvůj lékař, Tvůj kaplan v naší dvoučlenné armádě. Neustoupíme, nevzdáme se. Spolehni se na mne!“ (policisté Will Estes a Vanessa Ray v TV seriálu Spravedlnost v krvi, USA, 2010-2019, anglicky *Blue blood*, 8 série, na konci dílu Instinkt)

3. **Proto, aby člověk nebyl sám** - manželství je místem vzájemného ovlivňování. Po všech stránkách lidství včetně tělesného... Nikde se neukáže tolik moje jinakost, než v manželství. A zároveň - naopak: Nikde, v žádném spolku, v žádné politické straně, v žádném podniku není možno dosáhnout takové závislé jednoty. V manželství neměním svoje návyky proto, že to ona chtěla, ale že já chci pro ni. Dávám se. Brzdím se a beru zpátečku, nabírám otáčky a měním směr.
4. **Proto, aby došlo, co jsem přijal** - manželství je místem zasévání, zalévání, růstu a dozrávání. Je místem, kde nejsme jen pro úspěch, zdar a krásné dny. Manželství je místo, kde ke kráse zrajeme v bolesti. Žádní dva lidé se k sobě totiž nehodí. Jsme dva cizinci. Vždy jsem tím *nesprávným* do páru, odložte iluze! Ale vždy se mohu měnit a vždy (jen tehdy, když se budou měnit) mohu být i já šťastný či šťastná.

Jedni od manželství chtějí hned maximum. Partner musí mít sexy postavu, solidní vzdělání a tím možnost se uplatnit; přirozený a sociálně rozvinutý intelekt, zralé zkušenosti, dobré známosti... Jiní zase nečekají vůbec nic a to vůbec nikdy. Chtějí, aby vše pokračovalo, bylo tak nějak a byli jsme dva. Bez záblesku, bez otáček, bez ideálů, bez studia a bez knih, věčně v teplákách a před skleněnou baňkou televize či sociálních médií. Nepřemýšlet, nečíst a nevyčnivat! Nemít názor, jen se milovat... Lidé se bojí velikých cílů. Bojí se slibovat nastálo, radši by slibovali jen tak málo. Naopak: Je dobře chtít hodně, vysoko. Mít cíl a postupně k němu směřovat. Učit se další kroky.

5. **Proto, aby mohli přijít na svět další lidé** - abych měl komu předávat, co jsem sám vzal a co ve mně uzrálo. Noví lidé - buď moji pokrevní a nebo ti, které přijmu za své - převezmou to, co jsem spravoval. A já je mám převzít do svěřenství a předávat jim to, co jsem přidal. Tady je místo pro rozhovor o odpovědnosti rodičovství, o ochotě mít děti. O pravidlech genetiky. Pokud si budete přát, pak je možné vést řeč i o tomto.

- - -

Ne vždy musíme žít v manželství! Jsou nouzové verze lidského soužití, které mají plnou důstojnost a naši pomoc, doprovázení podle potřeby a situace. Například:

6. Zůstanu sám proto, že to způsobili jiní (osobnost neschopná se dávat a bez potřeby být přijímána) a nebo proto, že jsem se tak narodil (lidstvo je poškozené životem mimo rajske poměry nechce, nepotřebuje druhého nablízku) a nebo proto, že budu žít pro nebeské království (dám se nikoli jednomu, ale žiji pro další kapitoly dějin - pro to, co bude, a ne proto, co je) Přesně je to takto:

„Někteří nežijí v manželství, protože jsou k tomu od narození nezpůsobilí; jiní nežijí v manželství, protože je nezpůsobilými učinili lidé; a někteří nežijí v manželství, protože se ho zřekli pro království nebeské. Kdo to může pochopit, pochop.“ (Matoušovo evangelium 19:12)

7. Zůstanu sám, ale budu žít v komunitě, která má své meze. Nedělá ze sebe manželství, když jím není. Sliby složené v komunitě nejsou svatbou, komunita nenahrazuje erotiku. Jsme v komunitě spolu pro nějaký úkol a dočasně, pokud síly stačí. Proto máme nějaký *řád*, kterému se podrobujeme a jde nám to. To je případ mnišství. A mnišství by jen v krajnosti mělo být doživotním řešením.
8. Zůstanu sám, ale neumím být sám. Plavu v tom. Žiji v naprosto netypických vztazích. Každému, kdo si mohl žít poklidně, zná svého tátu či mámu, měli jej rádi, se to kecá. Každému, komu zase v jiném případě někdo pomlátíl polovičku rodiny, těžko vysvětlíte svoje ideální představy. Žije tak, jak umí. A poví vám: *Možná si někoho najdu a budu s někým žít. Nevím, možná mne najdete ve velmi atypické verzi vztahu. Dokonce se stejným pohlavím. Mezi lidmi jsem jako auto s prázdnými pneumatikami. Neumím žít podle stvořitelského řádu. Neumím žít ani sám a ani v komunitě a pod nějakým řádem. Táhne mne to jinam a neumím si pomoci. Udělal bych svého partnera opačného pohlaví nešťastným. Prosím, sneste mne. Rád bych přežil. Prosím o toleranci a přijetí...*
A takovému člověku musíme pomáhat tak, jak je a nenutit jej do jiných verzí. A dopřát mu i Boží slovo, modlitby a požehnání jeho atypického vztahu.

Jak?

Způsob manželství

Vlastně neexistuje manželství, kterému by se *to* povedlo. Existuje manželství, které se dovedlo vždycky znovu a znovu domlouvat. Nikdy to ti dva nevzdali a nikdy se nesmířili se stavem, zároveň dovedli pracovat s nedokonalostí svou i svého protějšku. Tak to je. Nežijte v představě, že budete první, koho nebude manželství bolet a bude nadpozemsky krásné...

V Bibli není ani jedno manželství ideální. To samo by mělo být varováním. Buď je jen zmíněno, že v domácnosti bylo něco zvláštního a Bible je v tom dost otevřená a nic neskrývá. Nebo jsou popsány krize, ale nejsou rozebírány. Občas je to manželství, ve kterém je více žen a napětí mezi nimi. A o hlubokých krizích víme docela dost. Ani manželství Josefa a Marie, ve kterém vyrostl náš Pán, nebylo bez napětí a stresů. Do některé komunikace mezi snoubenci musel vstoupit i anděl, aby se pohnula. Připusťme si to konečně!

V manželství se vytváří vzájemný rozhovor, sdílení, gesta. Vztah se staví na dobrých a vzájemně domluvených a dosažitelných ideálech. Manželství buduje trpělivé čekání a rozumné ústupky. Sejde i na strategii dosažení ideálu. Proto je klíčovou otázkou, kterou je dobré si klást znovu a znovu: Co je cílem našeho vztahu? Co chci získat tím, co jdu právě udělat či co musím říct. Co to přinese našemu vztahu, nikoli jen mně. Krok po kroku tedy hledáme dostupné cíle a schůdné cesty. Nic se nedá dopředu naplánovat a zajistit. Manželství drží díky laskavé pevnosti a úctě, kterou si při svatbě slibujeme.

Já tu vypíšu jen pár strategií vzájemného rozhovoru. Tak pro příklad:

1. Komunikace vymlčením. Nemluvm o ničem. Ono jí / mu to dojde...

Samozřejmě si nemohou manželé říkat všechno. A to mlčení platí nejen pro služební tajemství. Ve známosti a i v manželství je podstatnější vztah ke Kristu (řekli by křesťané) než k partnerovi

či partnerce. Stát před Bohem budeme za sebe. O něčem se mluví jen s nebem a se zpovědníkem, pokud s tím nemohu pohnout sám před Boží tváří. A zpovědník je natolik při smyslech, aby si vyžádal konzultaci s psychologem, když neví.

Říkávám otevřeně, že když se dva lidé poznávají - mají známost - neměli by se spolu od začátku známosti duchovně sdílet a neměli by se spolu modlit v soukromí a už vůbec se nemají vzájemně vyznávat z hříchů. Každý ať si najde důvěryhodného zpovědníka. Nejlépe muž pro muže a žena pro ženu. Proč si ti dva nemají ve známosti být tak moc blízko? Proč nemají chovat zvláštní důvěrnosti? Proč mají mít meze v projevování něžností? Proč nemají spolu bydlet a prát spolu spodní prádlo? Proč? Protože když to dělají, jsou vlastně manželé. Když spolu bydlíte, předbíháte dobu. Protože duchovní propojení je velice silné a hluboké a nemělo by se s ním spěchat. Vy dva se můžete po rozumné dohodě rozejít a pak trháte hluboce propojené osobnosti. A to strašně bolí!

Zásnuby mají svůj smysl. Označují pokrok v přípravách. Dávají si tím znamení jednak snoubenci, pak významně naznačují okolí, že se něco bude dít. A pozor! Rozejít se ve vší uctivosti, to není žádná ostuda. Prostě vyhodnotíte, že na tohle soužití nemáte a hlavně nemůžete podstoupit oběti, které se žádají. Samozřejmě s vědomím, že další šance být třeba nemusí - slušně, laskavě a jasně se omluvíte a ztratíte se. Ještě jednou: Rozchod vždycky bolí.

A když to dozraje a směřujete spolu ke svatbě, pak se nejenom spolu modlete. Pak se dohodnete do jakého kostela budete chodit, nejlépe spolu či jak se podělí ten tam a ona kam. A pak se dohodnete, kam povedete jednou své děti. Tady je prostor k rozhovoru o domácím řádu, taky o pravidlech domácí zbožnosti, o podobě výchovy dětí.

Ale tím, co jsem psal výše, jsem nijak nezpochybnil skutečnost, že otevřenost v projektu manželství je předpokladem jeho fungování. O tom, co se vás dvou týká, na čem se společně staví, o tom musíte mluvit. Postupně a pomalu musí váš úžasný projekt růst. Dokonce musíte domluvit společný souhlas, abyste pak měli společnou radost. *Vymlčet* znamená, že nebudeme nic řešit a počkáme, že to mému milému či mé milé někde dojde, uslyší to v kázání, sdělí jí/mu to andělé, kamarádky a kamarádi, farář či pan kazatel.

A navíc: Už jsem to zmínil: Na začátku svatebního obřadu se veřejně říkají takové ty věci o zdravotním stavu a hmotném zajištění... Občanský zákoník klade velice vážné meze vašim prohlášením. Neberte je na lehkou váhu. To, co ty věty naznačují, je důležité a podstatné. Lhát v těchto věcech, to je otázka platnosti a neplatnosti manželství, o níž rozhoduje soud na základě žaloby. Ti dva si musí otevřeně říci, zda jsou zdraví na duchu i na těle. A ne že tatínek naznačí o svém synkovi, že ta slečna bude muset být sluníčko, aby s ním mohla žít. A je tím přesvědčen, že řekl vše o synových návalech nekontrolovatelného vzteku či jiných - třeba i diagnostikovaných - chorobách. A naopak maminka občas něžně pronese něco podobného nad svou dcerkou, jen aby jí neuškodila ve štěstí...

Fakt! Lehko se potkáte s tím, že snoubenec či snoubenka běžně spoléhají na ty anděly v různé podobě. Ti že jim pomohou vyřídit důležitá sdělení a dokonce rozhodnutí; že pomůže někdo partnerovi či partnerce k běžným návykům: Ono mu dojde, někdo mu to řekne, že má přestat pít... A až se vezmeme, ona přestane snít o studiu... Jaképak uplatnění, či další odborné výcviky; chovat bude... Až budou děti, začne konečně vařit... Však ono mu dojde, že nejsem žádná puťka a k žehlicímu prknu mne nepřiváže... Ne, pěkně si to vypovídejte! Máte na to fůru času. Platí tu jedno pravidlo: Nespěcháme!

První otázkou vůbec musí být, kde jsem své ideály vzal či vzala, kdo byl můj táta a kdo byla moje mamka? A jak vlastně žili a jak spolu mluvili? Neopakují starý model, nechci pokračující domov? Byl doma *mamahotel*, já jej chci i nadále! Není mým cílem konečně získat respekt, který ona či on neměli? Mamka rozhodovala a tatínek kýval... Táta nebyl, což moc vadilo a mamka se naučila chlapy nenávidět! Není na škodu, když si domluvíte nějaké setkání s psychologem a nebo farářem a budete mluvit o sobě a své rodině.

Druhou otázkou je, zda moje cíle a plány vyrůstají z lásky: Chlap u nás doma na některé věci být být musel, ale byl to vlastně vždy viník a nejlépe jej vodit na provázku. Peníze jsou moje a jeho - a tak to zůstane. Co si vydělám, to si budu obhospodařovat sám, ona musí poprosit. Co

si vydělám, to mám na svoje věci, šaty, ozdoby a kosmetiku; on musí zaplatit provoz domácnosti. Pro některé slečny není pochopitelné, že chlap - při všem, čím je - není taky úplně jako žena; nemá stejné návyky a pochody myslí jako jeho budoucí paní. A naprosto stejně i mladý pán - nechápe, proč jeho nastávající neví, co je to karburátor. A ještě hůř: „Manka vodvedle to věděla a ta moje je úplně...“ Víte kolik podivných představ žije v hlavách mladých lidí, když se chtějí brát? O mnoho více, než jsem vypsals.

Tak pěkně na začátek. Vypište si ideály a mluvte o nich. Nechte je občas otevřené - ale po společné dohodě. A vraťte se k rozhovoru nad nimi. Nemlčte! A když budete poctiví a pečliví a vaše úmysly porostou z lásky, ti andělé přijdou a pomohou...

2. Komunikace obchodníků - Ty mně a Já tobě - jsme si kvit!

Manželství občas vypadá jako nějaké příměří. Je pravdou, že jeden z našich bývalých prezidentů říká o své ženě Klausová a ona o něm Klaus. Fakticky jeden druhého drží pro nějaký účel; můžeme spekulovat jaký to je. Nebyli by prvními, kteří jsou spolu z nějakého obchodního důvodu. Velmi často propustí muž zralou manželku, kterou si vzal kdysi z lásky, a chová si mladici, která je s ním z důvodů reprezentačních. O lásce se mluvit nedá. Pokud chcete obchodovat, nedělejte to v manželství.

Zcela podobně může vypadat manželství dvou lidí se základním vzděláním žijících v hornickém kraji. A důvod tkví v malém sebevědomí. Ona se bojí, že by ji opustil, protože na ní nic není. A tak obchoduje. Čím? Jídlem. Děti. Sexem. A on se obává, že její žena nechá. Podceňuje se pro své nízké vzdělání a malé sebevědomí. Nežrídka pro nemoc, následky tvrdé práce či divokého života; pro velké břicho či malé mužství. A tak obchoduje. Čím? Penězi a vším, co se za ně dá pořídit. Kupuje si svou ženu benevolentní volností, kterou však doplňuje trvalou podezřívavou žárlivostí.

A hlavně: Šťěstím by podle této obchodní verze mělo být příměří, vyrovnaná bilance. Já tobě a ty mně. A tak jsme si kvit. To ale není manželství. Manželstvím je stav, ve kterém si oba připouštějí svou zranitelnou situaci a žijí spolu z lásky. A všimněte si, docela kupecky porovnávají, co láska je a není. Dělalí bilanci:

„Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale lásku bych neměl, jsem jenom dunící kov a zvučící zvon. Kdybych měl dar prorockví, rozuměl všem tajemstvím a obsáhl všecko poznání, ano, kdybych měl tak velikou víru, že bych hory přenášel, ale lásku bych neměl, nic nejsem. A kdybych rozdal všecko, co mám, ano, kdybych vydal sám sebe k upálení, ale lásku bych neměl, nic mi to neprospěje.“ (1. dopis do Korintu 13:1-3)

3. Komunikace nátlakem - slov, gest, poměrů

Hrubost je v této době tak běžná a má mnoho podob! Nemusí jít jen o slova, jimiž doba vymknutá z kloubů dovede velice necitlivě tnout, ale stačí gesto, jímž se vyjadřuje pohrdání. Ohrnutý ret, kroucení hlavou a cukání ve chvíli, kdy se druhý chce přiblížit. Práskání dveřmi, odchody, okaté vzlyky, odmítání něžnosti a zase to ticho...

A nejde jen o ta slova, gesta a nebo zvrácené domácí poměry. Podstatnější je, že by se tímhle měla sdělit, důležitá zpráva. A ta by měla partnerovi / partnerce dojít. Bez dalšího vysvětlování. Měla by jej někam dotlačit. Když nepochopil / nepochopila mlčení, tak přijde na řadu nátlak. A rozhodující je ten tlak. Nemohu dosáhnout svého normálně, tak zatlačím. Státní nátlak, komunitní nátlak, náboženský nátlak ničí lidskou duši a postihuje generace, které jej pak opakují. Dokonce mu dají podobu kodexů. Proto je třeba nejdříve vypsats, co láska nedělá, čeho se určitě zřekne a co zaručeně nemá v repertoáru. V biblickém kodexu je to takhle:

„Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá.“ (1. dopis do Korintu 13:4-6)

4. Komunikace lásky

Co láska nedělá, to už víme. Ale, co dělá, to potřebujeme objevovat. Když se někdo ptá, proč věřit v Boha, tak tady je pádný argument: Protože se potřebuji naučit lásce. Protože všechno ostatní - dokonce v úrovni charismatických darů prorockví, poznání a vědy - pomíjí. Vše dočasné je také částečné. Pomíjivost je dána pozemskými limity, ale také tím, že dospíváme, dozráváme a opouštíme dětinské poměry. Opouštíme to, co bylo dobré, abychom získali to lepší.

I vztah muže a ženy zraje, opouští některé dětinské projevy a dostává podobu lásky bez podmínek. K dětinským věcem se mají manželé vracet jen proto, aby pochopili a povzbudili začínající, kteří se klubou z plínek svého manželství.

„Láska nikdy nezanikne. Prorockví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno. Vždyť naše poznání je jen částečné, i naše prorokování je jen částečné; až přijde plnost, tehdy to, co je částečné, bude překonáno. Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě; když jsem se stal mužem, překonal jsem to, co je dětinské. Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tvář v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne. A tak zůstává víra, naděje, láska – ale největší z té trojice je láska.“ (1. dopis do Korintu 13:8-13)

Pro koho?

Cíl manželství

1. Pro komunitu

Znám manželské páry, pro něž byl raut na svatbě či veselka dlouho do noci to poslední, co bylo pro komunitu, pro kamarády a pro společnost. Manželství těch dvou je přístavem, kam dopluli a ukovali svoje lodě zlatými řetězy a jsou vlastně už v nebi, jsou doma, jsou na svém hradě a ve svém ráji. Vypadají a možná pocitově skutečně jsou spokojeni. První průlom bývá těhotenství a pak následují neustálé obranné výpady - vůči dětské lékařce, pak na paní učitelku... Bezpečí je jen doma, případně uvnitř klanu.

To je ale omyl. Manželství je založením rejdařské společnosti, která vysílá lodě; přijímá zboží a zase předává. Zhodnocuje zboží a rozšiřuje sklady. Manželstvím se spojily dvě významné firmy, které dávají dohromady svoje schopnosti a společné podnikání. Přestože si hlídají svojí značku, vědí, že sdílí nebeský patent na manželství, kterému požehnání nepřinese jejich vynalézavost, ale jen Boží smilování. Může klidně přijít krize, může vyschnout zdroj výdělku. Může přijít nemoc, může se vyvinout třaskavá politická situace, může dojít k odloučení... Uzavření manželství v biblickém čase starého Izraele uvolňovalo na čas muže ze svaté služby ve vojenských taženích. Ale pozor, ne navždy!

Důvodem uzavírání do soukromí, důvodem budování izolovaných a soběstředných či spotřebních klanů v obci a velmi často i v církvi je strach. Svatebčané a rodiče novomanželů žijí v obavě. Ze strachu krmí i novomanžely těžko skrývaným tvrzením, že se manželství nemusí povést. Báby a dědkové, patřičně zatrpklí, naleptávají stabilitu mladých řečmi namísto toho, aby je zrale povzbuzovali. Strašlivá skepse pak stravuje důvěru, ničí sebedůvěru a odvalu vytrvat. Manželství založené na naplňování vlastních potřeb se začíná při prvním odloučení sypat díky hezké kolegyni v práci, která tak úžasně žensky voní a nebo pohlednému a hlavně dobře situovanému muži, který není tak náročný, jako...

Manželství neohrožuje jakákoliv lobby, ale mrzácké představy o manželství, jimž dominuje představa o majetku, klídku a odmítání nebezpečí; o bezbolestném užívání a maximální spotřebě. Dokonce bych řekl, že slyším nárok, že tomu klidu a pohodě je Bůh povinen sloužit. Že to je jeho požehnání, které si nárokujeme, protože na ně máme práva, když jsme věřící. A hned za tím jdou další představy, ve kterých je údajně Bůh na naší straně... Bůh musí nenávidět ty, které nenávidíme my. Ty jiné; ty, kterých je víc a jsou bohatší. To ničí církev a to ničí stát. Přátelé, nedojíždíme na jinak a různě orientované aktivisty, ale na sebe sama. Nezničí nás ten či onen premiér, ale naše pasivita a ochota dožadovat se bezpečí a nekončící prosperity.

Manželství je přece aktivně i pasivně svědectvím o tom, že teprve v páru je žena sama sebou a muž také; teprve v páru jeden druhého uschopňují a osvobozují k podání většího výkonu, ba oběti. Kolik bylo našich otců a matek, vlastenců, kteří prožili kus života ve vězení pro svou víru v dobro? Kolik je těch, kteří pro nemoc partnera už léta nežijí v sexuálně a rodinně naplněném manželství, avšak přesto druhým přejí a pomáhají zvládnout život se všemi jeho krásami? Vlastenčení bílého heterosexuálního muže, který je přiměřeně našťvaný na celý svět, bojí se chemtrails, drog nenápadně rozpuštěných v pitné vodě a je ochoten chodit v uniformě a držet stráž v pohraničí, to je jen důsledek šílených představ o izolovaném ráji, naší bezchybné rodině a klanu. Tento typ lidí často přísahá na rodinu a proklíná okolí plné jinakosti. To ale nemá s vlastenectvím nic společného.

2. Pro děti

Nejpodstatnější částí vzdělávání dětí je to, že jsou chtěné, milované. Máme pro ně místo a vlastně jsme se měli s maminkou tak rádi, že ta naše láska, to jsou ty děti. Nejsou to systémy, techniky, skvělé školy. Je to příklad rodičů, co dává dětem základní vzdělání, slušnost, zásady. Děti opakují rodičovskou zbožnost, úctu dobru a k pokoji, k základním hodnotám života.

Bylo to tak v protireformaci, pak i v dobách totalit, že z ohledu na děti se křivila víra v právo a spravedlnost. Rodiče takzvaně *pro děti* dělali to, čemu nevěřili, co nechtěli. Jenže ty děti to zopakovaly. Především děti a samozřejmě i široké okolí potřebuje vidět manželství, které ctí právo a spravedlnost. Manželství, které neztratí dobrou mysl a zachová - byť trochu nahořklý - humor. Na vybarvení věrouky tolik nesejde. Děti potřebují vidět, že tatínek za maminkou stojí a maminka, že je tátovi po boku a že se domlouvají až se domluví. Že se neopouští, leda z důvodů smrti. To je to vlastenectví.

- - -

Rozhovor se dá vést nad mnoha dalšími tématy. Tento výčet není úplný, ale je startovací a na konci by mu mělo stát, že jej budu vždy pečlivě doplňovat, jakmile narazím na zajímavý příběh...
DK, Litomyšl 2021